

2

SEGURETAT SOCIAL

RESUM

La recaptació líquida de la Seguretat Social a les Illes Balears durant l'exercici del 2008 ha estat de 2.737,32 milions d'euros, xifra que representa un increment del 3,48% respecte a l'any anterior.

El nombre total de pensions contributives que s'han percebut a les Illes Balears el 2008 és de 161.430, la qual cosa representa l'1,9% del nombre total de pensions contributives de l'Estat espanyol. La contrapartida monetària del total de pensions contributives ha arribat al valor de 1.430,46 milions d'euros, amb un increment del 6,31%. Per comparació a les dades relatives als valors mitjans de les pensions de les diferents comunitats autònomes, les pensions mensuals de les Illes Balears tenen un valor de 656,70 euros, i s'han situat sempre per sota de la mitjana nacional. Només Múrcia, Extremadura i Galícia se situen per sota de les Balears. Ara bé, per províncies de l'arc mediterrani, només València, Màlaga i Tarragona estan per sobre de les Balears.

El nombre de pensions noves reconegudes a les Illes Balears sumen un total de 10.533, amb un import mitjà de 782,41 euros, és a dir, el 19,14% per sobre de la pensió mitjana.

La pensió contributiva mitjana de Mallorca és de 664,58 euros; la de Menorca, de 661,05 euros; la d'Eivissa, de 632,95 euros, i la de Formentera, de 574,98 euros.

La mitjana mensual de les pensions de jubilació és de 740,11 euros; la de les pensions de viduïtat, de 477,08 euros; la de les d'incapacitat permanent, de 733,29 euros; la de les d'orfandat, de 288,05 euros, i les que són a favor dels familiars, de 328,70 euros.

L'import anual dels subsidis ha estat de 127,45 milions d'euros, amb una disminució en relació amb l'any anterior del 0,04%.

Quant a la protecció per atur, la despesa relativa a les prestacions per atur és de 599,16 milions d'euros, xifra que significa una important variació del 38,23% i un increment en el nombre de beneficiaris del 33,77%. D'altra banda, durant l'exercici del 2008 també ha augmentat la cotització de la Seguretat Social el 39,05%, de manera que s'ha arribat a una quantia total de 166,18 milions d'euros.

2.1.

INTRODUCCIÓ

En aquest apartat es presenten les dades sobre la recaptació i les despeses de la Seguretat Social i sobre la protecció per atur.

2.2.

LA RECAPTACIÓ DE LA SEGURETAT SOCIAL

La gestió recaptadora de la Seguretat Social, la du a terme la Tresoreria General de la Seguretat Social, com a caixa única del sistema, pel que fa a la recaptació tant voluntària com executiva, sota la direcció, la vigilància i la tutela de l'Estat. Els imports acumulats de la recaptació pressupostària relatiu a l'exercici del 2008 són els que es recullen en el [quadre A II-11](#).

Cal remarcar d'aquestes dades que la recaptació líquida ha arribat a l'import de 2.737,32 milions d'euros, la qual cosa representa un increment del 3,48% respecte a l'any anterior.

2.3.

LES DESPESES DE LA SEGURETAT SOCIAL

Aquest apartat estudia l'evolució del nombre de pensions de l'any 2008 en la modalitat contributiva del sistema de la Seguretat Social.

El nombre total de pensions contributives que s'han percebut a les Illes Balears a 31 de desembre de 2008 és de 161.430, davant les 158.432 de l'any anterior. Aquesta xifra representa l'1,9% del total de les pensions de l'Estat espanyol, que sumen un total de 8.464.342, enfront de les 8.334.316 de l'any 2007. [\(Vegeu el quadre A II-12.\)](#)

Tant en l'àmbit nacional com a la nostra comunitat, es pot observar un cert creixement de les prestacions, que en termes percentuals se situa en l'1,56% al territori nacional i en l'1,89% a les Illes, amb un augment del ritme de creixement d'aquestes taxes amb relació a les del 2007 de 0,38 punts en l'àmbit de l'Estat i de 0,5 punts a les Illes Balears. Mallorca representa el 82,08% del total de les pensions, Menorca el 7,65%, Eivissa el 8,62% i Formentera el 0,5%, i no hi ha informació territorialitzada sobre l'1,09% restant, perquè es tracta de pensions que s'abonen a l'estranger. [\(Vegeu el quadre A II-13.\)](#)

2.3.1. ANÀLISI COMPARATIVA DE LES PENSIONS CONTRIBUTIVES PER COMUNITATS AUTÒNOMES, PER PROVÍNCIES I PER MUNICIPIIS DE LES BALEARS

En el terreny de les pensions contributives, i per comparació a les dades relatives als

valors mitjans de les pensions de les diferents comunitats autònomes, les pensions de les Illes Balears s'han situat sempre en els llocs baixos de la taula. L'any 2008 la pensió mitjana de les Balears és de 656,70 euros, 42 euros més que l'any anterior. Per sota només hi ha Múrcia, Galícia i Extremadura. [\(Vegeu el quadre A II-14.\)](#)

En canvi, el nombre de pensions noves reconegudes a les Illes Balears sumen un total de 10.533, amb un import mitjà de 782,41 euros, és a dir, un 19,14% per sobre de la pensió mitjana. [\(Vegeu el quadre A II-15.\)](#)

De les 19 regions autònomes, vuit tenen una pensió mitjana superior a la mitjana estatal (725,23 euros). Per ordre, són: el País Basc, Astúries, Madrid, Navarra, Ceuta, Cantàbria, Aragó i Catalunya.

Comparant els valors de la pensió mitjana per a cadascun dels conceptes per separat, podem ampliar aquesta anàlisi. En el cas de les pensions de favor de familiars, les Balears es troben en el darrer lloc; en el cas de les pensions de viduïtat i orfanat, són en el segon dels darrers llocs. Les pensions de jubilació es troben en el setzè lloc i les pensions per incapacitat permanent ocupen el quinzè.

Si desglossam les dades de manera més ampla, de l'anàlisi de la distribució de la pensió mitjana per províncies es deriva que la majoria de províncies del nord de la Península són les que tenen unes pensions mitjanes més elevades a l'Estat espanyol. Les quatre províncies que ocupen els primers llocs són: Biscaia, Àlaba, Guipúscoa i Astúries. D'altra banda, la zona que conforma l'arc mediterrani,

excepte Barcelona, està per sota de la mitjana espanyola, i només València, Màlaga i Tarragona estan per sobre de les Illes Balears. [\(Vegeu el quadre A II-16.\)](#)

Per municipis, i més concretament els de Mallorca, podem veure que Palma és el que s'endu la major part de l'import de les pensions contributives, amb el 38,49%. En un segon escaló hi ha Manacor i Lluçmajor, amb percentatges del 4,43% i del 3,56% respectivament. En un tercer nivell hi ha Inca i Felanitx, amb el 3,03% i el 2,39% respectivament. [\(Vegeu el quadre A II-17.\)](#)

A Menorca són destacables els municipis de Maó i Ciutadella, amb el 2,68% tots dos. Pel que fa a les Pitiüses, cal esmentar el municipi d'Eivissa, amb el 2,5% de l'import de les pensions contributives.

Si tenim en compte l'import de les pensions segons el nombre de beneficiaris, es pot parlar de certes diferències entre municipis de l'àrea metropolitana de Palma i del litoral i els municipis de l'interior. En el cas de Mallorca, Bunyola (774,21 euros), Marratxí (763,90 euros), Palma (718,43 euros), Valldemosa (702,51 euros), Calvià (683,38 euros), Esporles (683,24 euros), Santa Maria del Camí (672,34 euros), Alcúdia (662, 20 euros) i Puigpunyent (659,80 euros) són municipis amb unes pensions per sobre de la mitjana, mentre que municipis como Fornalutx, Ariany o Vilafranca de Bonany són municipis amb pensions que tot just superen els 515 euros mensuals.

En el cas de Menorca, les pensions més altes de l'illa es donen a Maó (694 euros), es Castell (693,22 euros) i Sant Lluís

(687,55 euros), municipis que estan situats a la zona del llevant de Menorca. A les illes Pitiüses les pensions més altes es troben al municipi d'Eivissa, amb una pensió mitjana de 692,29 euros.

2.3.2. ANÀLISI DE LES PENSIONS CONTRIBUTIVES SEGONS ELS DIFERENTS RÈGIMS

El règim de pensions més important del sistema contribuïu de les Illes Balears és la pensió de jubilació, que representa el 66,06% de les despeses, seguida de la de viduitat i les d'incapacitat permanent, que representen el 19,02% i el 13,58% respectivament. Durant l'any 2008 s'ha destinat a les pensions un import total de 1.430.462.505,14 euros, fet que suposa un increment del 6,31% respecte a l'any anterior. [\(Vegeu els quadre A II-18.\)](#)

Del total de pensions en vigor per classe, sexe i grup d'edat, el 55,32% correspon al sexe femení —un total de 87.723 pensions en vigor—, mentre que el 44,68% restant correspon al col·lectiu masculí —amb un total de 70.843. Pel que fa al 2007, en termes absoluts, suposa un increment de 765 pensions en vigor en el cas dels homes i de 900 en el cas de les dones. [\(Vegeu el quadre A II-19.\)](#)

El 2008 el nombre de beneficiaris de les pensions de jubilació ha estat de 95.435 persones. L'import destinat mensualment a aquest concepte ha estat de 70.632.159,26 euros, mentre que la mitjana mensual de la pensió ha estat de 740,11 euros. [\(Vegeu el quadre A II-20.\)](#)

Destaca amb molta diferència la pensió de jubilació per a les persones que prove-

nen de la mineria del carbó, que reben un import més elevat per comparació a la resta de règims (1.323,99). En canvi, els empleats de la llar i els de l'assegurança obligatòria de la vellesa i invalidesa (SOVI) són els que reben una quantitat més baixa, amb només 443,63 i 343,98 euros respectivament.

L'any 2008 les primeres pensions de jubilació en vigor, per a tots dos sexes, es troben en el grup d'edat que va de 50 a 54 anys. En el cas dels homes, les pensions de jubilació en vigor reconegudes es concentren, principalment, entre 65 i 74 anys, moment a partir del qual el nombre de pensions en vigor comença a decréixer; mentre que en el cas de les dones, el nombre de pensions en vigor reconegudes es manté constant fins a l'edat de 79 anys. El nombre total de pensions de jubilació en vigor per gènere, durant l'any 2008, és superior en el cas dels homes, amb una diferència de 14.841 respecte a les pensions de jubilació en vigor de les dones. [\(Vegeu el quadre A II-21.\)](#)

Pel que fa als beneficiaris de les pensions de viduïtat, l'any 2008 ha estat de 42.479 persones, i la Seguretat Social hi ha destinat un import mensual total de 20.264.819,57 euros, xifra que representa una pensió mitjana mensual de 477,08 euros. [\(Vegeu el quadre A II-22.\)](#)

En aquest cas, els pensionistes que més reben són els dels accidents laborals, seguits dels treballadors de la mineria del carbó. Contràriament, els que menys reben són els treballadors del SOVI, amb 283,09 euros, i els treballadors de la llar, amb 284,58 euros.

Per gènere, el nombre de pensions de viduïtat en vigor és notablement superior en el cas de les dones, amb 38.844 durant l'any 2008, davant les 3.675 dels homes. La pensió mitjana també és superior en el cas de les dones, amb 502,73 euros, davant els 399,21 euros de pensió de viduïtat mitjana prevista per als homes. Les primeres pensions de viduïtat en vigor durant l'any 2008 les trobam, dins el sexe femení, en el tram d'edat que va dels 20 als 24 anys (un total de 4 pensions de viduïtat). Així mateix, es pot apreciar la notable diferència en el nombre de pensions de viduïtat en vigor, reconegudes per a tots dos sexes, a partir dels 25 anys i que s'accentua a partir dels 50 anys. [\(Vegeu el quadre A II-23.\)](#)

Pel que fa a les pensions per incapacitat permanent, el nombre de persones beneficiàries ha estat de 18.718, i s'hi ha destinat un import total de 13.725.647,90 euros, amb una pensió mitjana mensual de 733,29 euros. El nombre de pensions d'incapacitat permanent en vigor durant el 2008 va ser superior en el cas dels homes, amb 11.176 pensions, davant les 7.611 que varen estar en vigor durant aquest període en el cas de les dones. Respecte a l'any 2007, s'ha produït una disminució en el nombre total de pensions en vigor d'aquest tipus del 0,81%, fet que suposa un total de 153 pensions per incapacitat permanent menys en vigor durant l'any 2008. [\(Vegeu els quadres A II-24 i A II-25.\)](#)

Durant l'any 2008 hi ha hagut a les Balears un total de 4.650 beneficiaris de les pensions d'orfanat, nombre que un any més marca la línia descendent ini-

ciada en els darrers anys. A aquest concepte s'hi ha destinat un import mensual total de 1.339.437,57 euros, amb una pensió mitjana mensual de 288,05 euros. Per grups d'edat, el que va de 15 a 19 anys és el que aglutina el nombre més elevat de pensions d'orfanat en vigor per a tots dos sexes. Respecte a l'any 2007 es pot apreciar també una lleugera disminució en el nombre total de pensions d'aquest tipus en vigor, que passa de 102 el 2007 a 94 el 2008. (Vegeu els quadres [A II-26](#) i [A II-27](#).)

Finalment, quant a les pensions a favor dels familiars, que és el grup més minoritari de pensions, l'any 2008 ha tingut 150 beneficiaris, i l'import total mensual que s'hi ha destinat ha estat de 49.305,32 euros, la qual cosa significa una pensió mitjana mensual de 328,70 euros. El nombre de pensions d'aquest tipus en vigor durant l'any 2008 és major en el cas de les dones, amb 122 pensions; en el cas dels homes hi ha hagut 28 pensions en el mateix període. (Vegeu els quadres [A II-28](#) i [A II-29](#).)

2.3.3. ANÀLISI DELS SUBSIDIS

Amb referència als subsidis i altres prestacions econòmiques que gestiona i abona l'Institut Nacional de Seguretat Social (INSS), el 2008 s'ha abonat la quantitat total de 127,45 milions d'euros a les Illes Balears. Això significa una disminució del 0,04% en relació amb l'exercici precedent. (Vegeu el quadre [A II-30](#).)

Durant l'any 2008 el nombre de processos d'incapacitat temporal (IT) coberts per l'INSS va ser de 173.304, dels quals 168.881 corresponen a persones que tenen assegurada la incapacitat temporal per contingències comunes, amb una durada mitjana dels processos tancats de 47,89 dies³⁴ i un cost mitjà de la incapacitat temporal per aquest motiu de 28,21 euros per afiliat i mes.

D'altra banda, 4.423 persones han tingut la cobertura d'incapacitat temporal derivada d'accidents de treball i malalties professionals amb aquesta mateixa entitat.

Els assegurats en les mútues d'accidents de treball i malalties professionals varen ser un total de 259.440 persones.

Els subsidis d'incapacitat temporal i de maternitat són els més importants quant a la quantia, ja que signifiquen el 46,67% i el 38,64% respectivament del total de subsidis i altres prestacions econòmiques.

2.4.

LA PROTECCIÓ PER ATUR

El nombre total de beneficiaris de les prestacions per atur, tant contributives com assistencials, ha augmentat, ja que ha passat de 403.300 l'any 2007 a 539.530 l'any 2008, xifres que representen una variació percentual del 33,77% i una renda activa d'inserció total de 5.280 l'any 2008. (Vegeu el quadre [A II-31](#).)

34. Les dades es refereixen exclusivament als processos d'IT per contingències comunes i per contingències professionals que cobreix l'INSS.

D'entre els beneficiaris de les prestacions per atur, 120.456 són estrangers. Durant l'any 2008, destaca la quantitat de població estrangera de països de fora de la UE que s'han beneficiat de les prestacions per atur, concretament un total de 78.658 persones, la qual cosa representa el 14,58% del total de beneficiaris d'aquest tipus de prestacions. Pel que fa a la població estrangera de països de la UE, representa el 7,75% del total, que en termes absoluts suposa 41.798 persones. [\(Vegeu el quadre A II-32.\)](#)

La mitjana mensual de beneficiaris de l'any 2008 ha estat de 42.546 persones, mentre que la mitjana d'atur per al mateix exercici s'ha situat en 49.111 persones.

Quant a la situació del cost per afiliat, el 2008 el nombre total d'afiliats va arribar a la quantitat de 168.881, dels quals el 77,04% correspon al règim general, el 17,49% al règim d'autònoms i agrari i el 5,48% restant al règim de la llar. L'import mitjà per afiliat ha estat de 28,21. [\(Vegeu els quadres A II-33 i A II-34.\)](#)

Quant a la despesa relativa a la prestació per atur, l'any 2008 ha estat de 599.167.538,74 euros, davant els 433.445.132,07 euros de l'any anterior. Aquest augment suposa una variació del 38,23%. [\(Vegeu el quadre A II-35.\)](#)

D'altra banda, la cotització de la Seguretat Social també ha crescut en relació amb l'exercici del 2007. Així, l'any 2008 la quantia total per aquest concepte ha

estat de 166.189.441,87 euros, quantitat que representa un increment del 39,05% respecte a l'any anterior.

2.5.

LES MÚTUES ASSEGUADORES D'ACCIDENTS DE TREBALL

Les mútues d'accidents de treball són associacions privades d'empresaris, autoritzades pel Ministeri de Treball i Afers Socials —que n'exerceix el control i la tutela—, sense afany de lucre i que col·laboren amb la Seguretat Social per donar les prestacions necessàries en cas d'accidents laborals i malalties professionals. La cobertura d'aquestes contingències amb les mútues és voluntària, és a dir, els empresaris poden optar entre les mútues asseguradores d'accidents de treball o l'entitat gestora (INSS).

Pel que fa a les contingències comunes per incapacitat temporal, la cobertura per part de les mútues asseguradores d'accidents de treball ha augmentat durant els darrers anys, encara que el 2008 s'ha produït una disminució d'aquesta cobertura. Durant el 2008, aquesta cobertura assoleix un total de 206.238 treballadors (corresponents a 31.940 codis de compte de cotització). Aquest augment té el seu contrapunt en el descens correlatiu que pot observar-se en la cobertura de l'INSS per a aquest tipus de contingències. [\(Vegeu el quadre A II-36.\)](#)

COL·LABORACIÓ ESPECIAL:

EL PACTE PER LA
COMPETITIVITAT, L'OCUPACIÓ
I LA COHESIÓ SOCIAL A LES
ILLES BALEARS

ANDREU SANSÓ

DIRECTOR GENERAL D'ECONOMIA

El 25 de juny passat se signava al Consolat de Mar el *Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació i la Cohesió Social a les Illes Balears*. Rubricaven aquest acord el President del Govern Balear, Francesc Antich, el president de l'organització empresarial més representativa, Josep Oliver, de la Confederació d'Associacions Empresarials de les Illes Balears (CAEB), i els secretaris generals dels dos sindicats més representatius de les Illes Balear, Lorenzo Bravo, de la Unió General de Treballador (UGT) i Katiana Vicens, de Comissions Obreres (CCOO). Culminava, d'aquesta manera, un llarg procés que s'inicià amb la signatura, el 24 de novembre del 2007, de l'acord *Bases per al Diàleg sobre el Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació i la Cohesió Social a les Illes Balears*, el qual establia els temes a tractar així com la metodologia que s'havia de seguir per tal d'arribar a un acord.

El pacte assolit és el primer d'aquestes característiques que se signa a les Illes Balears i un dels pocs que s'han signat a

nivell autonòmic, sent el pacte arribat a Astúries recentment, que cobreix el període 2008-2011, un altre exemple recent. Val a dir que, als anys 1996 i 2000, a les Illes Balears, els agents socials també arribaren a acords, però que en cap cas eren de l'abast i amplitud del signat recentment. En general, aquests acords parcials que conformen el *Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació i la Cohesió Social* contenen mesures concretes d'actuació que afecten a l'administració pública i sovint van acompanyats de quantificacions de les necessitats pressupostàries per fer-hi front.

De cara a arribar a un acord final i a fi de tractar les nombroses qüestions que es posaren damunt la taula, s'optà per tractar els diferents temes en tres mesos: la d'economia, la de turisme i la d'ocupació i cohesió social, cadascuna coordinada per una Conselleria diferent, a la vegada que es creava una mesa de seguiment coordinada des de la Conselleria de Presidència. El funcionament de les diferents meses era similar: normalment els diferents acords eren consensuats en grups de treball o submeses on hi participaven representants dels agents socials, del Govern Balear i dels consells insulars si aquests tenien competències en la matèria objecte de discussió. En consensuar-se un acord en el grup de treball, s'elevava a la corresponent mesa i aquesta, en sessió ordinària l'aprojava i l'enviava a la mesa de seguiment per a que el ratifiqués.

Quant a contingut dels acords assolits en cadascuna de les meses, pel que fa a la

mesa d'Economia, s'han arribat a acords en matèries que abasten: els fons europeus destinats a les illes; el Pla de Ciència i Tecnologia de les Illes Balears 2009-2012 (aprovat al febrer de 2009); el transport (ja sigui terrestre, marítim o aeri); el sector primari; la indústria; el comerç; l'energia; la competitivitat i la dinàmica empresarial; la política mediambiental; les infraestructures hidràuliques i el tractament de residus. A grans trets, i sense ànim de ser exhaustiu, aquests acords parcials cerquen impulsar la competitivitat, la innovació i la internacionalització empresarial; diversificar l'economia, potenciar determinats clústers empresarials i impulsar sectors emergents (audiovisual, nàutic, TIC, biotecnologia, ciències de la salut); ampliar la recerca; i elaborar plans estratègics sectorials (indústria, comerç...).

Pel que fa a la mesa de Turisme, en aquesta s'ha consensuat unes línies d'actuació que es poden considerar un pla estratègic del sector per als propers anys. Quant a les mesures concretes, de nou, sense ànim de ser exhaustiu, cal destacar que s'estableix la política de reconversió turística permanent, en especial el de la Platja de Palma; l'impuls de la competitivitat mitjançant l'aplicació de sistemes de qualitat i la introducció de noves tecnologies; el manteniment de la promoció de sol i platja com a principal producte però sense oblidar la resta de productes turístics i garantint la coordinació de les polítiques de promoció dutes a terme per les diferents administracions; i l'elaboració d'un pla estratègic per a la desestacionalització.

Quant a la mesa d'Ocupació i Cohesió Social, els acords assolits abasten el Pacte pels Drets Socials Bàsics; el Pacte per un Habitatge Adequat i Assequible; el Pacte per l'Ocupació, l'acord en matèria de capital humà i un altre acord sobre normalització lingüística i foment del català a l'àmbit sociolaboral balear. D'aquests pactes i acords cal destacar que, entre d'altres, preveuen l'elaboració d'un Pla d'Ocupació així com diverses mesures adreçades als treballadors i treballadores dels sectors industrial i de serveis; la millora de les condicions dels llocs de treball fixos discontinus; mesures contra la sinistralitat laboral; l'augment de la formació dels treballadors i la millora del sistema educatiu; el facilitar l'accés a un habitatge digne; o la definició d'un sistema de protecció i igualtat social que posa l'atenció en els col·lectius més necessitats.

Un cop assolits els acords i signat el *Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació i la Cohesió Social a les Illes Balears* es dissolgueren les diferents meses i es creà una Comissió de Seguiment del Pacte, on de nou hi estan representats els agents socials i el Govern Balear, i que vetllarà per a que els acords signats siguin duts a terme. A més, aquesta comissió podrà desenvolupar propostes que es considerin rellevants però que ara no estan incloses en el Pacte. De nou, aquesta incorporació es faria per consens entre tots els participants.

Com a conclusió es pot assenyalar que aquest pacte, d'una banda, conté una sèrie de mesures estructurals que hau-

rien de permetre fer front als reptes de futur de les nostres illes a la vegada que, conscients de la crisi econòmica en la qual estam immersos, alguns dels acords plantegen mesures puntuals per fer front a la situació econòmica actual. D'una altra banda, per l'amplitud de matèries consensuades, l'abast dels acords i la representativitat dels sig-

nants, es pot destacar l'importància d'aquest pacte, a la vegada que és una passa rellevant pel que fa a la participació dels agents socials, a la governança i a la inversió en nou capital social.

Palma, setembre de 2009.

